

Ehdotusvaiheen vastineet

PROJEKTIN NIMI Pyhännän kunta Tavastkengän osayleiskaava	Kaavan laatija Elina Marjakangas Mikko Autio	Päiväys 22.8.2024
---	--	----------------------

Osayleiskaavan päivityksen ehdotus oli yleisesti nähtävillä 10.6.-10.7.2024 (MRL 65 § ja MRA 27 §). Keskeisiltä viranomaisilta pyydettiin lausunnot ja osallisilla oli mahdollisuus jättää muistutuksia.

Kaavaehdotuksesta saatiin seuraavat lausunnot ja muistutukset, joihin on laadittu vastineet.

1 Sisällysluettelo

Lausunnot	1
1. Pohjois-pohjanmaan ELY (16.8.2024).....	1
2. Ympäristöpalvelut Helmi (7.6.2024)	2
3. Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologia (8.7.2024)	2
4. Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö 24.6.2024	3
5. Järvelän Yhteismetsä ja Maatalousyhtymä (3.6.2024).....	4

Lausunnot

1. Pohjois-pohjanmaan ELY (16.8.2024)

Alueidenkäyttöryhmä

Tavastkengän osayleiskaava on tullut vireille vuonna 2022. Kaavan tavoitteena on osoittaa Tavastkenkään uusia asuintontteja pitkän aikavälin tarpeeseen ja vahvistaa tärkeän maaseutukylän elinvoimaisuutta. Suunnittelualue on noin 2100 ha. Alueelle ei ole laadittu aiemmin yleiskaavoja, asemakaavoja tai ranta-asemakaavoja.

Tavastkengän kylälle laadittava yleiskaava on oikeusvaikutteinen ja se tulee ohjaamaan suoraan rakentamista ja muuta maankäyttöä. Rakennuspaikat osoitetaan kaavassa tilakohtaisesti siten, että yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 44 §). Osayleiskaava mahdollistaa noin 70 uutta asuin- tai lomarakentamisen paikkaa. Suunnittelualue on maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (Tavastkengän kulttuurimaisema) ja maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Alueella on useita muinaismuistokohteita.

ELY-keskuksen kanssa aiemmin pidetyissä neuvotteluissa ja luonnosvaiheen lausunnossa esiin ottamat asiat koskien selostuksen täydennystarpeita, vaikutusten arviointia, luontoarvojen huomioimista sekä kaavakarttaa ja kaavamääräyksiä on otettu huomioon, eikä ELY-keskuksella ole näiltä osin enää huomautettavaa hankkeesta. Kaava-aineistoa olisi hyvä päivittää Pohjois-Pohjanmaan museon arkeologisesta kulttuuriperinnöstä antaman lausunnon 8.7.2024 mukaisesti. ELY-keskus pitää tärkeänä, että osayleiskaavan laadintaan on ryhdytty kunnan elinvoiman ja vetovoiman vahvistamiseksi.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Päivitetään kaava-aineistoa Pohjois-Pohjanmaan museon arkeologisesta kulttuuriperinnöstä antaman lausunnon mukaisesti.

2. Ympäristöpalvelut Helmi (7.6.2024)

Pyhännän kunta suunnittelee Tavastkengän kyläkaavaa Pyhännän Tavastkengälle ja on asettanut laaditun osayleiskaavaehdotuksen nähtäväksi. Hankealue on noin 2 100 hehtaarin suuruinen ja se sijaitsee Tavastkengän kylän ydinalueella noin 12 km päässä Pyhännän keskustasta pohjois-koilliseen. Tavastkengän kylässä on noin 300 asukasta ja alueella ei ole ennestään yleis- tai asemakaavaa. Pyhännän kunnanhallitus pyytää kaavan ehdotusvaiheen aineistosta lausuntoa Ympäristöpalvelut Helmeltä. Lausunnon antaa Ympäristöpalvelut Helmi, jolle Haapaveden kaupungin ympäristöterveyslautakunta on siirtänyt toimivallan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojelulakien mukaisten lausuntojen osalta.

Lausunto Ympäristöpalvelut Helmi on antanut Tavastkengän osayleiskaavan luonnosvaiheesta lausuntonsa 19.10.2023 (98-2024, asianumero 569/11.01.00.03/2023). Lausunnonantaja on tuolloin tuonut esille seuraavia asioita: yleiseen viemäriverkostoon (siirtoviemäriin) liittyminen, järjestettyyn jätehuoltoon liittyminen, melun leviämiseen sekä kotieläintalouden uusien eläinsuojien ja lantaloiden tai eläinsuojien laajennusten mahdollistamiseen liittyen valtioneuvoston asetuksen 138/2019 (VNa ilmoituksenvaraisista eläinsuojista) asettamista vähimmäisetäisyyksistä.

Kaavamääräyksissä on tarkennettu ja täsmennetty hyvin yleiseen viemäriverkostoon liittymisasiä ja se on nyt esitetty kaavaluonnokseen verrattuna hieman velvoittavampana. Niin ikään järjestettyyn jätehuoltoon liittymisvelvoite on paikallaan. Kaavaehdotuksessa on myös annettu kaavamääräys melusuojausten rakentamisesta niin, että voimassa olevan valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaiset melutason ohjeavot huomioidaan. Uusien eläinsuojien ja lantaloiden rakentaminen tai eläinsuojien laajennusten toteuttaminen silloin, kun toiminta laajuudeltaan edellyttää ympäristönsuojelulain mukaisen ilmoitusmenettelyn, on lausunnonantajan mielestä otettu kaavaehdotuksessa paremmin nyt huomioon. Niin laajoja eläinsuojien rakentamisia tai laajentamisia, että ne edellyttäisivät VNa 138/2019 mukaisen maksimaalisen eli 500 metrin suojaetäisyyden, toteutetaan kuitenkin erittäin harvoin. Ja kaavassa on kuitenkin jätetty 500 metrin suojaetäisyydet kuuteen kotieläintalouden suuryksikköalueeseen.

Lausunnonantaja katsoo, että sen kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossaan esille otetut asiakohdat on pääpiirteissään huomioitu eikä lausunnonantajalla ole muuta todettavaa Tavastkengän osayleiskaavaehdotuksen aineistosta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

3. Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologia (8.7.2024)

Pyhännän kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan museon lausuntoa Tavastkengän kyläkaavan osayleiskaavan ehdotusta. Tämä museon koskee arkeologista kulttuuriperintöä.

Yleiskaava laaditaan noin 2100 hehtaarin suuruiselle Tavastkengän kylän ydinalueelle. Tavastkengällä ei ennestään ole kunnan yleis- tai asemakaavaa. Yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena, joka ohjaa suoraan rakentamista ja muuta maankäyttöä.

Pohjois-Pohjanmaan museo on lausunut kaavaluonnoksesta 22.11.2023. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavaehdotuksen kaavamerkinnot ja -määräykset ovat asianmukaiset ja niitä on täydennetty museon lausunnon mukaisesti.

Alueen arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet on esitelty kaavaselostuksen luvussa 3.5 Arkeologinen kulttuuriperintö taulukkomuodossa. Kyseiseen lukuun on liitetty yksi kartta (s.21), jossa esitellään alueen arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet. Kartta vastaa alueen arkeologisen kulttuuriperinnön tiedon tilannetta arkeologisen inventointiraportin (2022) mukaisesti. Sittemmin alueen arkeologisen kulttuuriperinnön tiedon tilanne on muuttunut, sillä alueelta nyt tunnetaan useita mahdollisia muinaisjäännöksiä, joita ei ole esitelty inventointiraportissa. Museo suosittelee päivittämään kartan sellaiseen, jossa näkyy alueen

arkeologisen tiedon tilanne muinaisjäännösrekisterin tietojen mukaisesti. On tärkeää, että kartassa näkyisi myös kohteet, joita ei ole kaavakartalla esitettyinä, kuten löytöpaikat.

Kaavaehdotukseen on tehty muutoksia, esimerkiksi useiden uusien Asuntoalueiden (A) ja Loma-asuntoalueiden (RA) sijainteja on muutettu. Muutosten myötä kaavaehdotuksessa on osoitettu uusi Asuntoalueen (A) paikka löytöpaikan Näpsylä (630040018) kohdalle. Löytöpaikka on kuitenkin luonteeltaan irtolöytöpaikka, koska sen tarkkaa sijaintia ei ole pystytty tarkemmin määrittelemään. Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa Tavastkengän kyläkaavan osayleiskaavaehdotuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

Päivitetään kaavaselostukseen kartta arkeologisista kohteista nykyisen tilanteen mukaiseksi.

4. Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö (24.6.2024)

Pyhännän kunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan museolta lausuntoa Tavastkengän kyläkaavan osayleiskaavaehdotuksesta. Tämä lausunto koskee rakennettua kulttuuriympäristöä.

Tavastkengän kylälle on laadittavana oikeusvaikutteinen osayleiskaava, joka ohjaa suoraan rakentamista ja muuta maankäyttöä. Tavastkengällä ei ennestään ole kunnan yleis- tai asemakaavaa. Osayleiskaava laaditaan noin 2100 hehtaarin suuruiselle Tavastkengän kylän ydinalueelle. Tavastkengän kylä on noin 300 asukkaan maaseutukylä, joka sijaitsee 12 km päässä Pyhännän keskustasta ja 14 km päässä Leiviskänkankaan työpaikka-alueesta.

Voimassa olevassa Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavassa 1.–3. Tavastkengän alue on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi (Tavastkengän kulttuurimaisema) ja maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Arvoalueeseen kuuluvat kylän viljelysmaisema ja sitä rajaavien selännealueiden reuna- ja lakialueet.

Tavastkengän kyläkaavan osayleiskaavaa varten on kaavan valmistelussa tunnistettu kattavasti kaava-alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvoja sekä maisema-arvoja olemassa olevien rakennusinventointien ja niiden päivitysten sekä lisäinventointien avulla. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet on osoitettu osayleiskaavakarttaehdotuksessa asianmukaisin kaavamerkinnöin ja -määräyksin.

Kaavaehdotuksessa keskeiset maisema-alueet on esitetty osoitettavaksi maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi (MA). Osayleiskaavaehdotuksessa mahdollistetaan myös enintään 0,5 ha kokoisen aurinkovoiman sijoittuminen MA-alueille kuten myös maa- ja metsätalousvaltaisille alueille (M) sekä maatalousalueille (MT) suunnittelutarveharkintaan perustuen.

Kaavamääräyksiin on tehty Pohjois-Pohjanmaan museon esityksen mukainen lisäys, että kaava-alueelle suunniteltavista aurinkovoimaloista tulee pyytää alueellisen vastuumuseon (Pohjois-Pohjanmaan museo) lausunto voimaloiden mahdollisista vaikutuksista arkeologiseen ja kulttuuriperintöön, sekä myöskin maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella lausunto myös maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

5. Järvelän Yhteismetsä ja Maatalousyhtymä (3.6.2024)

KIELTO

Järvelän Yhteismetsän ja Maatalousyhtymä Järvelän osakkaat ovat tutustuneet Tavastkengän osayleiskaavaehdotukseen.

Kiellämme ehdottomasti Järvelän Yhteismetsän (630-874-1-2) maille suunnitellut kyläasutuksen mahdolliset laajenemisalueet Koivulantien varressa ja Pyhäntä-Kestilä-tien varressa.

Järvelän Yhteismetsän (630-874-1-2) mailla Koivulantien varressa, molemmin puolin tietä olevien alueiden sekä Pyhäntä-Kestilä –tien varressa olevat alueet on kaikki muutettava M-1 alueista M-alueeksi.

Perustelut:

Koivulantien ja Pyhäntä-Kestilä -tien varressa Järvelän Yhteismetsän mailla on suoritettu metsäsuunnitelman mukainen uudistushakkuu tietyillä metsäpalstoilla. Metsälain mukaisesti uudistushakkuuseen liittyy uudistamisvelvoite.

Uudistamisvelvoite on täytetty istuttamalla hakkualueille uusi taimikko. Ensimmäiset taimet istutettiin vuonna 2018 ja ne ovat nyt keskimäärin n. 1,5 metrin pituisia. Alueella on jo suoritettu myös metsälain ja ilmastolain vaatimia hoitotoimenpiteitä.

Nämä uudistetut metsät ovat korjuukelpoisia vasta kymmenien vuosien kuluttua, ja ne haluamme jättää tuleville sukupolville.

Ei ole tarkoituksenmukaista eikä kestävää kehitystä tuhota uudistuvaa metsää asutuksen tieltä. Talousmetsiä hoidetaan luontoarvoja kunnioittaen ja tulevaisuutta ajatellen. Uudistuva, kasvava metsä on tärkeä osatekijä ilmaston hiilinieluna hiilineutraaliuden saavuttamiseksi, mihin Suomi on sitoutunut.

Vastine:

Metsätaloutta voi ja on suositeltavaa toteuttaa metsälain puitteissa Yhteismetsän ja Maatalousyhtymän suunnittelemalla tavalla kuten tähänkin saakka. Puustosta ja metsistä huolehtiminen on hyvin tärkeää myös ilmaston ja hiilinielujen kannalta.

Alueiden kaavamerkintä M-1 määrää alueet maa- ja metsätalousalueiksi, joille on mahdollista toteuttaa haja-asutusluontoista rakentamista suunnittelutarveratkaisuilla. Kaavan mukainen pääkäyttötarkoitus on maa- ja metsätalous. M-1 merkinnän kaavamääräys takaa täsmälleen samat mahdollisuudet metsätaloudelle ja muulle maanomistajan harkinnassa olevalle käytölle kuin alueella on ollut tähänkin saakka ilman oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Kunnalla ei ole ollut aluetta kohtaan erityisiä suunnitelmia, mutta se ei ole kaavoituksella myöskään halunnut lisätä uusia rajoituksia Koivulantien lähialueille, jotka ovat alueelle jo rakennetun kunnallistekniikan vaikutusalueella. Saatu palaute ja siinä ilmaistu tavoite pitää nykyiset metsäalueet asumattomina otetaan huomioon, ja poistetaan kaavasta kaikki kyläasutuksen mahdolliset laajenemisalueet Järvelän Yhteismetsän ja Maatalousyhtymän mailta.

Osayleiskaavan merkityiltä M-alueilta on rakennusoikeudet siirretty kiinteistökohtaisesti kaavaan erikseen merkityille tonttialueille, ja siten osayleiskaavassa käytetty M-merkintä olisi ohjausvaikutuksiltaan ja sääntelyltään tiukempi vaihtoehto. M-1-merkinnät säilyvät kaavassa, jotta kaavoituksella olisi mahdollisimman vähän vaikutuksia Yhteismetsän ja Maatalousyhtymä Järvelän alueisiin ja tilanne maanomistajan oikeuksien ja mahdollisuuksien kannalta säilyisi ennallaan.

Laadittu yleiskaava on käytännössä voimassa niin kauan, kunnes sitä päädytään muuttamaan tai kumoamaan, tyypillisesti useampi vuosikymmen eteenpäin.

6. Yksityishenkilö (10.7.2024)

Palaute koskee Tavastkengän Valkeisjärven osaa, jossa jo kaksi loma-asuntoa ja omakotitalo. Valkeisjärvi rehevöitynyt ja ei enää esim. yhtenäinen keskikohdalta = Järvelän kiinteistön kohdalta. Järven veden pinta laskenut, josta aiheutunut rantamaaston halkeamaa ja rannan heinittymistä. Järven luonnon linnusto häiriintyy lisää-äänistä. Järvi ja luonto seudulla tulisi kärsimään lisäpaineista.

Vastine:

Valkeisjärvellä on rantaviivaa noin 2,1 km ja nykyisiä rakennuspaikkoja 3 kpl. Normaalilla poikkeamismenettelyllä ilman voimassa olevaa oikeusvaikutteista kaavaakin olisi mahdollista toteuttaa Valkeisjärven ranta-alueille yhteensä arviolta 2 uutta rakennuspaikkaa nykyisten lisäksi. Määrässä on huomioitu järven koko ja kapeus, jolloin vain osa todellisesta rantaviivasta huomioidaan. Mitoituslukuna on käytetty poikkeamismenettelyissä yleisesti käytettyä mitoitusta 4 rakennuspaikkaa / muunnettu rantakilometri. Poikkeamismahdollisuus huomioiden kahden uuden mökkitontin kaavoittaminen Valkeisjärven ranta-alueille on varsin kohtuullinen ja maltillinen määrä. Vaikka Tavastkengän kyläkaavoitus ei perustu emätilaselvitykseen, tarkistettiin vielä kuitenkin Valkeisjärven osalta, että tonttien kaavoittaminen kyseisille kiinteistöille on perusteltu ja oikeudenmukainen ratkaisu myös alueen tilanmuodostushistoria ja kantatilat huomioiden.

Maanomistajien oikeuksien turvaamiseksi tontteja ei ole syytä poistaa tai siirtää toisaalle ilman maanomistajien suostumusta. Maanomistajien tarpeesta toteuttaa kyseisiä tontteja ei ole tietoa, joten tontit saattavat jäädä myös toteutumatta. Viitasammakon havaintotietojen puuttumisen ja ympäristöolosuhteiden vuoksi tontit on kaavoitettu etäämmälle järven rannasta lähelle nykyistä tiheyttä, joten merkittäviä luontovaikutuksia ei arvioida aiheutuvan.